

Julkistamistilaisuus Helsingissä, Vanhalla Ylioppilastalolla, Tiedekuntasalissa torstaina 6.11.2003, kl. 13-14.

Gaudeamuksen kirjauutus

Ari Lehtinen ja Pertti Rannikko (toimittaneet):

Oikeudenmukaisuus ja ympäristö. Gaudeamus 2003.

EETTINEN KESKUSTELU TULLUT YMPÄRISTÖPOLITIikkaAN OIKEUDENMUKAISUUSKYSYMYSTEN KAUTTA

Eettiset kysymykset ovat viime vuosina nousseet yhteiskunnalliseen keskusteluun niin vahvasti, että jotkut ovat rinnastaneet ilmiön ympäristökysymysten ilmaantumiseen 1960- ja 1970-luvuilla. Ympäristöpolitiikkaa on arvosteltu myös oikeudenmukaisuuden unohtamisesta. Kirjassa ympäristötietoisuuden aaltoja ja eettistä käännettä ei nähdä peräkkäisinä tai vaihtoehtoisina näkökulmina vaan läheisessä yhteydessä toisiinsa. Katsomme, että eettinen keskustelu on täsmentynyt ympäristöpolitiikassa oikeudenmukaisuuskysymysten kautta.

Oikeudenmukaisuus ja ympäristö –kirjan lähtöpuoleina on kaksi yleistä arvokeskustelua mullistanutta tapahtumaketjua viime vuosilta: (1) Kansainvälinen eläinoikeusliike ja kansalaisten sosiaalifoorumit ovat viime vuosina perustavalla tavalla haastaneet aikamme ympäristö- ja vastuukäsitykset. (2) Samanaikaisesti ympäristöpolitiikan vahvistuminen sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti on tuottanut ympäristöauktoriteetin, joka etsii ratkaisuja maailman ympäristöongelmien hallintaan. Maailma on näille asiantuntijoille koordinaatiohaaste ja maapallo suunnitteluongelma. Tämä ohjelma on johtanut mitä laajamittaisimpiin (joskin yksittäisinä voimattomiin), ihmisten arjen kokemuksista nouseviin vastareaktioihin niin Thaimaassa kuin Ylä-Lapissakin (joista kirjassamme on muun muassa esimerkkejä). Tässä vastakkainasettelussa maallikkotieto ympäristöstä on haastanut asiantuntijatiedon, mikä tosin on näkynyt toistaiseksi pääasiassa ympäristöauktoriteetin lujittamisena. *Oikeudenmukaisuus ja ympäristö* -kirjan keskeinen viesti onkin, että meidän on jatkossa otettava entistä vakavammin nämä eettisen käänteen mukaiset signaalit.

Entistä oikeudenmukaisempaa ympäristöpolitiikkaa perusteleva kirjamme käy perusteellisesti lävitse, kuinka ympäristön käyttöön ja suojeluun liittyvät ratkaisut vaikuttavat eri ihmisryhmiin ja luontoon mitä erilaisimmin tavoin. Hyödyt ja haitat kohdistuvat usein aivan eri tahoille; usein vielä hyötyjä ja haittoja koskevat päätöksentekoprosessit ovat erillisiä, sillä niistä puhuvat ja päättävät aivan eri ihmiset. Oikeudenmukaisuuden kannalta vaikeita ovat tilanteet, joissa yhteiskunnan marginaaliryhmät kokevat joutuvansa maksamaan ympäristön käytön tai suojelun kustannukset. Suojelualueet sijaitsevat usein syrjäisillä seuduilla, jolloin suojelun vaikutukset kohdistuvat ryhmiin, jotka ovat viime vuosikymmeninä joutuneet kärsimään eniten talouden rakennemuutoksista. Luonnon ja eläinten liittäminen eettisen harkinnan piiriin tekee vaikeaksi kysymyksen, ketkä kulloinkin ovat huono-osaisia. Niinpä ajankohtaisissa susi-, turkistarhaus- ja metsiensuojelukeskusteluissa on paljolti kysymys oikeudenmukaisuuden perusongelmasta: kenen oikeudet otetaan huomioon päätöksenteossa?

Oikeudenmukaisuus ja ympäristö toimii oivana yleiskatsauksena uuteen oikeudenmukaisuuskeskusteluun. Kirjassa arvioidaan monia ympäristöpolitiikan ajankohtaisia oikeudenmukaisuushaasteita: asiantuntijavaltaa, yhteisöjen oikeustajua, oikeusekologiaa, reilua päätöksentekoa, globalisaation seurauksia, yhteiskunnan uusiutumiskykyä ja luonnon osallisuutta yhteiskunnassa. Kirjoittajina ovat ympäristökysymysten asiantuntijat useilta eri

tieteenaloilta: maantieteen professori Ari Lehtinen, ympäristöpolitiikan professori Pertti Rannikko, ympäristöoikeuden professori Tapio Määttä, filosofian professori Seppo Sajama, antropologian tohtori Eeva Berglund (Lontoo), ympäristöhistorian dosentti Ismo Björn, ympäristöpolitiikan assistentti Jakob Donner-Amnell, tiedottaja Timo Kuronen (Bangkok) sekä tutkijat Simo Palviainen, Kaisa Raitio ja Leila Suvantola. Valtaosa kirjoittajista työskentelee Joensuun yliopistossa, jonka monitieteisiin tutkimushankkeisiin artikkelit perustuvat.

Lisätietoja teoksesta saa sen toimittajilta Ari Lehtiseltä (ari.lehtinen@joensuu.fi, p. 013-2514079) ja Pertti Rannikolta (pertti.rannikko@joensuu.fi, p. 013-2512458 tai 013-717422) sekä kustantajan edustajalta Tuomas Sepältä (tuomas.seppa@hyy.fi, p. 040-7214354).